

BÖLCSÉSZPARLAMENT '84.

"A magyar társadalom tagjai évszázadok óta élnek a társadalmi hierarchia minden szintjén erős és egészségtelen függőségben a fölöttünk lévő hatalmaságoktól, s ez a társadalmilag állandósult függőségviszony rányomta bélyegét a társadalmi viselkedésformákra és a társadalmi tudatra. Igy indítja Hankiss Elemér e múltban is tekintő, de napjainkban szóló *Diagnózisok c.* esszéket utolsó tanulmányát.

Valóban: a 70-es évek szülőtte, a diákszabvány sokszor igazolta számomra az idézett sorokat. Jellemző, hogy a középiskolában, ahol 1976-ban osztálykötelekben kötelezően vettünk részt, és elsoroltuk iskolás zavarra ártatlan dolgainkat, a gyűlés vége felé felállt egy számunkra ismeretlen városi vezető és ledorongolta a serdülő ifjúságot, mondván, hogy nem ezt várta tőlünk, mert "ez egy panasznapi". Kérdezem: mit várhatott? Talán hogy a serdülők hamut szórnak a fejükre és megfogadják a hólnaptóli jóviseletet, vagy kommunikációban egyetértésüket fejezik ki a Helsinkii záróokmánnyal?

Biztos vagyok benne, hogy illúzió lenne, ha bármely irányban többet várnánk akkori önmagunktól. Mindez feltételezi természetesen, hogy ma mást látunk és mást várunk mind önmagunktól, mind a parlament eredményeitől. Jámoron ma semmilyen felelős reformot végigvinni nem lehet. Ekkor le kell vetnünk viselkedésformáink és tudatunk Hanliss-tól idézett avittságát, hisz a jó megoldásért mindig küzdeni kell. Így történt az idei parlamenten is.

Az ülés a megnyitó mondatok után egy kis incidenssel kezdődött. A jegyzőkönyv-vezetők - helyükön ülve a résztvevők számát 244-re taksálták. Köztudott pedig az Aud Max-ban 240 számozott hely van, de ezeken az üléseken megosztva többen szorongtunk, és aki így nem fért el állva a párkánynak támaszkodva várta a kezdést. Hiába. Az ülést fél órával elnapolták a "csokély részvétel indokán. Sajnos sem az elnök Vörös Ágnes, sem a hallgatók nem kérték a pontosított újrászámolást. De nézzük végre a parlament első szakaszát. Ez a szokásosan sokszínű közérdekű kérdéshalmaz tartalmazta a menzától a művészetig. Az eddigi parlamentektől különbözött a kérdéskörök rendszerezettsége. Már az előkészítéskor két hallgató széles körű közvéleménykutatás alapján, országos, egyetemi, és kari hatáskörű csoportokra osztotta a javaslatokat, amit a "Hír"ben olvashattunk. Ezt a vita anyagával, a hozzászólásokkal csak ki kell bővíteni. Mégis már fenyegetett a "bajszoroló" elhúzódnása, mikor a parlament szociálcenséscn elfogadta, hogy a javaslat és a vita anyagát tekintésig egy intézkedési terv alapjának.

Rövid szünet után az est második és minden bizonnyal nehezebb szakasza kezdődött: a HKR szabályzata került vitára, a KISZ vezetőség által megbízott bizottság előterjesztése, illetve a kari KISZ vezetőség ezzel egyet nem értő 4 tagjának hallgatói jogon benyújtott javaslata nyomán. Sajnos az utóbbit csak a szünetben kapta kézhez a parlament. Mégis gyorsan kialakultak az erővonalak, melyek megmutatták: a HKR KISZ-től való teljes függetlensége, az érvényes törvények szerint buktató akadály lehet számára. Bár a KISZ KB-ban elhangzott az általános érdekvédelmi jogcsítványokat le kell a KISZ-nek, mint politikai szervezetnek adnia. Ez a Pártélet c. folyóiratból fel is olvastatott. A két tervezet alapvetően szervezeti rendszerben különbözött. A Posta István vezette bizottság közvetlen parlamentári demokráciát javasolt, a második tervezet pedig a tancsoportokból, mint sejtekből épülő "szolgálati sorrend"-szerü

képviselői felépítményre tett javaslatot.

Véleménye szerint a sok szint közt olvász a lényeg, ezért a képviselőink helybeni parlamenti jelölése és választása, valamint utasításokkal való ellátása operatívabb. Viszont az alsó szinteken a 2. tervezet közvetlenebb.

Igy ítélte a parlament is, és a fentiek alapján fúziós tervezet készült. A KISZ pedig konzultáción és tagjain keresztül gyakoroljon befolyást a HKR-ra. Ezzel megszűnt a nézeteltérés és Bedő Katalin megbízott KISZ-titkár is egyetértett a kompromisszumos tervezettel. Sajnos a döntéshozatalt még egy vita halasztotta. A kronológiailag 1. tervezetben szerepelt a Kari Tanácsban a diákokat illető egyetértési jog. Ezzel több oktató nem értett egyet, különösen az oktatók kinevezésével kapcsolatban, egyrészt szakmai okokból, másrészt azért, mert a jelenlegi egyetemi szabályzat sem teszi ezt lehetővé. Balázs Mihály irodalomtörténeti Tanszék olyan kompromisszumot javasolt, miszerint az egyetértési jog csak a demonstrátori kinevezésekre vonatkozik.

A rektor úr többször vétőjognak értelmezte az egyetértési jogot, és kifejtette, ezt semmilyen formában nem támogatja.

A HKR 1. tervének szerkesztői ezután kifejtették: az egyetértési jog csupán a Kari Tanácsban mutatná a diákok esetleg egységes tiltakozását, az Egyetemi Tanács ezután, mint fellebviteli fórum, függetlenül dönthet. Ugy vélem vitánk hasonlít a rektor úr és a minisztérium vitájához az egyetemi tisztségviselők kinevezése ügyében, melyben egyébként egységesen támogatjuk a rektor urat. Láthatóan hasonló módon kötnek a magyar társadalom Hankisstól idézett gátjai mindannyiunkat kívül és belül. A diákok sem akarják kisajátítani az oktatók kiválasztásának jogát, csupán beleszólást kérnek. Hiszen ismert a szinte már állami jelszó: A döntést ott kell hozni, ahol a legtöbb az információ!

Az oktatás pedig olyan része az egyetemi munkának, amelynek a "diákság a szénvédő alanya". A rektor úr hozzászólása után dr. Balázs Mihály javaslatára a parlament elfogadta a kompromisszumot, egyetértési igényét a demonstrátori kinevezésekre mérsékelte.

~~III órákban~~ ~~és szándékosan~~ akadályozta a módosított tervezet elfogadását és a 7 képviselő megválasztását. A parlament a következőket bizta meg a HKR szabályzatának véglegesítésével, valamint a kari és egyetemi tanácsban való részvétellel:

1. Posta István
2. Galamb György
3. Erdélyi Eszter
4. Szilasi László
5. Bittó Károly
6. Pikó András
7. Tomka Bóla

Ezek a hallgatók egyben az ÉRDEKVEDELMI TANÁCS tagjai is

Művészettörténeti tanulmányaimban olvastam e sorokat: "Már pedig ahol nincs választási lehetőség, ott kifejezés sem létezhet." A lehetőségek lassan kedvezőbbé alakulnak. Várjuk a HKR életre hívását, és a szerény de serény képviselői gyakorlását. /egyetemünk testületeiből./

*

Ez az a pont, ahol hátra dőlhet az olvasó és a krónikás is, mondván: Ez igen, ezt kivívtuk. Mi, a hallgatók, KISZ tagok és nem tagok megszavaztuk a demokra-

tizmus egy új formáját. Közösség alakult, mert a mi érdekünkben, a mi gondjainkat mondták el a hozzászólók. A sok mi-ből figyelemfelhívóan kilóg az ők mondták. Összesen talán 20-an. Elfogadom, ez részben természetes. Egyrészt minden közösségben van, aki valamely kérdést mélyebben ismer, vagy érthetőbben összefoglal, ezért odafigyelnek rá. Másrészt nem az ujjukból szopják mondani-valójuk, hisz a mi közös dolgainkat ismerik, és azt vitatják pro és contra. De MI bölcsész szakokat hallgatók, a magas kultúra várományosai, a többszáz jelenlévőből csak 20-30 vitaképes embert tudunk felmutatni?

Magába szállhat a szerző és olvasója: Tudja-e nagy nyilvánosság előtt is kifejteni nézeteit és tud-e azok mellett ellenállásba ütközve is érvelni? Megtanultuk-e a meggyőzés elfogadását vagy a legnehezebbet, a jó kompromisszum kötését?

Már pedig ezt csak közösségben lehet megtanulni; eszmei, érdeklődési vagy egyszerűen együttélési közösségben.

Sajnos az eszmei-érdeklődési közösségekből van a legkevesebb. De ha van, vagy valahol alakul, könnyen nevezik "csoport"-nak. Ez a szemlélet vágja el egy szűkebb közösség, nagy közösséggé alakulásának folyamatát.

Lélektanilag ugyanez történt a bevezetőben említett középiskolai parlamenten is, csak dologi oldalról.

A városi vezető dorgálása után mély csönd keletkezett. Majd kilégzés és megindul a beszélgetés először a parlamentről, később valaki leéjti a tollát, aztán viccet mesél, végül mindenki haza akar már menni.

Egyszerű példája annak, hogyan atomizálódik egy alakuló érdeklődési közösség. Sök hasonló esetet megélhettünk már. Talán csak éreztük ezt néha, egyedül hazafelé ballagva.

Az ideai parlament után természetesen a siker érzésével csoportban beszélgetve láttam hazamenni éjjel felé a hallgatóságot. De ne csak a szenzáció ereje lobbanjon érdeklődésünkben, hanem mint eszmei közösség, hosszú távon kísérjük végig mindannyian a megvalósulás eredményeit.

Cserkaszky Miklós

+ + +

Nézők vagy szereplők?

Kari diákparlament. Azt hiszem nem bűn, ha sarkitum, bizonyos szempontból mérlegelem a parlament szerepét.

Nézőként vagy szereplőként éltük-e meg az eseményeket? Megmaradt bennem az a kijelentés, mely szerint a diákság nagy része politikailag kiskorú, képtelen arra, hogy a kar belső ügyeiben véleményt nyilvánítson. Az érdektelenségünket, tehetatlenségünket kicsit misztifikáló kijelentés, úgy érzem mégis igazgá vált. Legszembetűnőbbben ez a KISZ által megbízott bizottság ill. a KISZ vezetőségi tag által a parlament elé terjesztett érdekvédelmi tervezetek vitájában nyilvánult meg.

Kétségtelen, hogy egy kari parlament adja a legdemokratikusabb lehetőséget a diákok számára, hogy a kar ügyeibe beleszóljanak, véleményt nyilvánítsanak, döntsenek. Mi pedig még csak próbára sem tehattük politikai érett-